

מונחי פסיכולוגיה

(רשימה א')

ועד הלשון נענה לבקשתו של המכון לפידגוגיה של האוניברסיטה ולבקשת חברים אחדים של הוועדה למונחי הרפואה והעמיד בכ"ו תשרי תש"א ועדה מיוחדת לקביעת מערכת מונחים בפסיכולוגיה. בוועדה משתתפים: דר' י' אפשטיין², דר' צ' וויסלבסקי ודר' ב' קלאר — מטעם ועד הלשון; פרופ' בונאבנטורה ודר' מ' בריל — מומחים לפסיכולוגיה; דר' מ' ברכיהו ודר' היילפרין — רופאים; דר' ו' בן-חיים משמש מזכיר הוועדה.

בט"ז מרחשון תש"א נתכנסה הוועדה לישיבתה הראשונה והחלה לברר כמה שאלות יסודיות הנוגעות לסדר העבודה והיקפה. על פי התכנית — שעובדה בישיבות הראשונות — תקיף הוועדה את המונחים הכלליים והיסודיים שבפסיכולוגיה למקצועותיה העיקריים ולא תעסוק במונחים נדירים ובענפי פסיכולוגיה מיוחדים שהם בחינת "שביל היחיד".

המונחים ייערכו בעשרה פרקים: 3: (א) מחקר וסטטיסטיקה⁴; (ב) מושגים עיקריים בפסיכולוגיה כללית; (ג) חוש ותחושה; (ד) תפיסה (של המרחב ושל הזמן); (ה) סמיכות מוצגים, זכרון ודמיון; (ו) קשב, עבודה רוחנית ומחשבה (פעולות עליונות); (ז) רפלקסים, אינסטינקטים ורציות; (ח) רגשות, הרגשות והיפעלויות; (ט) אופי, פסיכולוגיה דיפרנציאלית, תורשה-וסביבה והתפתחות; י) פסיכולוגיה פתולוגית ופסיכואנליזה. הסידור בתוך הפרקים הוא לפי א"ב המונחים האנגליים. הוועדה דנה במונחים על פי רשימות של מונחים לועזיים שמביא לפניו פרופ' בונאבנטורה. ברשימת המונחים המתפרסמת להלן עסקה הוועדה למן ו' בטבת תש"א ועד י"ב באב בה ובקרב תכין לדפוס רשימה שנייה.

הוועדה מציינת שלא הקפידה לתרגם כל מונח לועזי לעברית, מכל מקום השתדלה למצוא תמורה עברית הולמת לרוב המונחים, שהם כאמור אבות מונחים במקצוע זה.

הוועדה מודה לאדונים: דר' ח' אורמאן, דר' ש' טשרניחובסקי, ה' ש' ייבין, דר' י' כץ, דר' י' לוי ודר' ש' פאיאנס-גליק על הערותיהם והצעותיהם למונחים שונים.

א. מחקר

to experiment expérimenter experimentieren, Versuche ausstellen	ערוף נסויים, עשה נסויים	examination examen Examen, Prüfung experiment expérience Experiment, Versuch	בְּחִינָה נסוי
experimental expérimental experimentell	שָׁל נְסוּי, שֶׁבְּנְסוּי, נְסוּי		

- 1 מכ"ז בתמוז תש"א ועד שבת תש"ב היה יוסף אור חבר בוועדה והפסיק את השתתפותו עם צאתו לחו"ל.
- 2 משתתף בעבודה בכתב.
- 3 ייתכן שתוך כדי עבודתה של הוועדה יחולו שינויים מסוימים בפרקים, וביחוד בשמותיהם בהתאם למונחים שייקבעו.
- 4 כיוון שמונחי הסטטיסטיקה צריכים דיון נוסף, חילקנו את הפרק הזה, והמונחים הללו יבואו כפרק בסני עצמו.

retrospection rétrospection Rückbeobachtung	הַסְתַּכְּלוּת בְּשֶׁעֶבֶר	experimentation expérimentation Experimentieren	עֲרִיכַת־נִסּוּיִים
research recherche Forschung, Erforschung	תְּקִירָה	experimenter expérimentateur Versuchsleiter	נִסְיָן
scale échelle Skala	סֵלָם	to follow up suivre verfolgen	עֲקוֹב אַחֲרַי, אֵלֶּל אַחֲרַי
study étude Arbeit (wissenschaftliche)	מְחַקֵּר	to introspect observer soi même, s'observer sich selbst beobachten	הַסְתַּכְּלָ בְּתוֹכוֹ
subject (of experiment) sujet Versuchsperson	נִבְדָּק	introspection introspection Selbstbeobachtung	הַסְתַּכְּלוּת (אָדָם) בְּתוֹכוֹ
subject of research sujet de la recherche Forschungsgegenstand	נוֹשֵׂא־הַמְּחַקֵּרָה	investigation recherche Untersuchung	בְּדִיקָה
system système System	שִׁטָּה	to investigate rechercher untersuchen	בְּדוֹק
test test Test, Probe	מְבַחֵן	to study rechercher forschen, untersuchen	חֻקֵּר
test scaling échelonnement d'épreuves Teststaffelung	דְּרוֹגַת־מְבַחָנִים	method méthode Methode	דְּרָגָה, מִתּוֹדָה
battery of tests batterie d'épreuves Testreihe	מַעְרַכְת־מְבַחָנִים	observation observation Beobachtung	צְפִיָּה (פעולה), תְּצַפִּיחַ
mental test test mental, épreuve mentale Intelligenzprüfung	מְבַחֵן־הַשֶּׁכֶּל	field observation to observe observer beobachten	צְפִיַּת־חוּץ (עִים שְׁחִיטָה חוּץ; כְּלוּמָר מִחוּץ לַכֹּתֵלִי הַמַּעֲבָדָה) צִפְּיָה
to test examiner testen	עָרַף מְבַחֵן, עָשָׂה מְבַחֵן	procedure procédé Prozedur, Verfahren	סְדֵר־עֲבוּדָה
tested sujet de l'épreuve	נִבְחָן	questionnaire questionary Fragebogen	שְׂאִילוֹן
tester, examiner examineur Tester	בוֹחֵן	to retrospect regarder en arrière rückbeobachten	הַסְתַּכְּלָ בְּשֶׁעֶבֶר

testing	עֲרִיכַת-מִבְחָן	testimony	עֵדוּת
examen		témoignage	
Testen		Aussage	

ב. מונחים פסיכולוגיים כלליים

clearness	בהירות	ability	כֶּשֶׁר, כֶּשֶׁר פְּעֻלָּה
clarté		habileté	
Deutlichkeit		Eignung, Befähigung	
condition	תְּנָאי (ר' תְּנָאִים)	able	מְכַשֵּׁר
condition		habile	
Bedingung		geeignet, befähigt	
component	מְרִפֵּיב	accuracy	דְיוּק
composant		précision	
Bestandteil		Genauigkeit	
conscious	מוֹדָע	achievement	הַשָּׂג
conscient		achèvement	
bewusst		Errungenschaft	
preconscious	סְמוּךְ לְמוֹדָע (ש"ע וש"ח)	act, action	פְּעֻלָּה אוֹ פְּעֻלָּה (מצומצמת);
préconscient		acte	
vorbewusst		Handlung	
unconscious	לֹא מוֹדָע	activity	מְפֻעֵל (תוצאה), פְּעִילוֹת
inconscient		activité	
unbewusst		Tätigkeit	
consciousness	תוֹדָעָה	adjustment, adaptation	סְגוּלַת הַסְתַּגְלוֹת
conscience		adaptation	
Bewusstsein		Anpassung	
collective consciousness	תוֹדָעָה-קוֹבֻצִית	aptitude	כֶּשְׁרוֹן
conscience collective	תוֹדָעַת-הַקְּבוּץ	aptitude	
Kollektivbewusstsein		Anlage, Talent	
contents of consciousness	תְּכֵנִי	attitude, einstellung	כּוּוֹן, הַתְּכִינּוֹת
contenus de conscience	הַתוֹדָעָה	attitude, einstellung	
Bewusstseinsinhalte		Einstellung	
field of consciousness	שָׂדֶה	attitude	עֲמִידָה, עֲמִדָּה
champ de la conscience	הַתוֹדָעָה	attitude	
Bewusstseinsfeld		Haltung	
process of consciousness	תְּהִלְכֵי	awareness	מוֹדָעוּת
processus de conscience	הַתוֹדָעָה	Bewusstheit	
Bewusstseinsgeschehen		behaviour	הַתְּהַבְּחוֹת
self-consciousness	תוֹדָעַת-עַצְמוֹ (של אדם)	comportement	
conscience de soi		Verhalten	
Selbstbewusstsein		capacity	יְכָלֵת
situations of consciousness	מְצָבֵי	capacité	
situations de conscience	הַתוֹדָעָה	Fähigkeit	
Bewusstseinszustände			

phenomenon phénomène Erscheinung	תֹּסֵפָה	experience expérience Erfahrung	נִסְיוֹן
practice exercice Uebung	אֲמוּן, הַתְּאֲמָנוּת	experience le vécu Erlebnis	חִוִּיהַ
process processus Vorgang	תְּהִלִּיךְ	to experience vivre, éprouver erleben	חִיהַ הַחִוִּיהַ, הַתְּנִסָּה
property propriété Eigenschaft	תְּכוּנָה	expression expression Ausdruck	מִבְּעַ
psychic, mental psychique, mental seelisch, psychisch	נַפְשִׁי, פְּסִיכִי	faculties facultés Vermögen	כַּחוֹת-הַנֶּפֶשׁ
psychic connections connections psychiques psychische Verbindungen	קְשׁוּרִים נַפְשִׁים, קְשׁוּרִים פְּסִיכִיִּים	foresight prévision Voraussicht	סִכָּה, רְאִית-הַנְּוֹלָד
psychic elements éléments psychiques psychische Elemente	יְסוּדוֹת נַפְשִׁים, יְסוּדוֹת פְּסִיכִיִּים	function fonction Funktion	פְּעֻלָּה (תְּהִלִּיךְ); תְּפִקִּיד (מִלּוֹי פְּעוּלוֹת בְּאִיבֵר מִסּוּיִם); פְּנִקְצִיָּה (תְּלִיּוֹת בְּדַבֵּר אַחֵר)
psychic formations formations psychiques psychische Gebilde	תְּצוּרוֹת נַפְשִׁיּוֹת, תְּצוּרוֹת פְּסִיכִיּוֹת	impression impression Eindruck	רֶשֶׁם
psychology psychologie Psychologie	פְּסִיכּוֹלוֹגְיָה, תּוֹרַת-הַנֶּפֶשׁ	insight intuition Einsicht	בִּינָה
abnormal psychology psychologie des anormaux Psychologie der Abnormen	פְּסִיכּוֹלוֹגְיָה שֶׁל קְטָיִם (לֹא נוֹרְמָלִיִּים)	law loi Gesetz	חֻק
animal psychology psychologie zoologique Tierpsychologie	פְּסִיכּוֹלוֹגְיָה שֶׁל בְּעָלִים חַיִּים	mental spirituel geistig	רוּחָנִי
applied psychology psychologie appliquée angewandte Psychologie	פְּסִיכּוֹלוֹגְיָה שְׂמוּשִׁית	mind âme Seele	נַפֶּשׁ
child psychology psychologie de l'enfant Kinderpsychologie	פְּסִיכּוֹלוֹגְיָה שֶׁל הַיְלָדוֹת	mind, spirit esprit Geist	רוּחַ
comparative psychology psychologie comparée vergleichende Psychologie	פְּסִיכּוֹלוֹגְיָה מְשׁוּהָ	orientation orientation Orientierung	הַתְּמַצְאוֹת
crowd psychology psychologie des foules Massenpsychologie	פְּסִיכּוֹלוֹגְיָה שֶׁל הַהֶמּוֹן	performance exécution Ausführung	בְּצוּעַ

rational psychology psychologie rationnelle rationelle Psychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה רְצִיּוֹנְלִית	descriptive psychology psychologie descriptive beschreibende Psychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה מְתַאֲרֶת
social psychology psychologie sociale Sozialpsychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה שֶׁל הַחֲבֵרָה	differential psychology psychologie différentielle Differentialpsychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה הַבְּדִלִית
theoretical psychology psychologie théorique theoretische Psychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה עִיוֹנִית	educational psychology psychologie pédagogique pädagogische Psychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה חֲנוּכִית
vocational psychology psychologie des aptitudes professionnelles Gewerbepsychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה שֶׁל מְקַצְעוֹת פְּרוֹפֶסְיוֹנָלִים	empirical psychology psychologie empirique empirische Psychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה נְסִיוֹנִית, שֶׁל נְסִיוֹן, שְׂמֻנְסָיוֹן
psychopathology psychopathologie Psychopathologie	פְּסִיכוֹפְתוֹלוֹגְיָה	experimental psychology psychologie expérimentale experimentelle Psychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה שֶׁל נְסִיוִים
psychophysiology psychologie physiologique Psychophysiologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה פִּיזְיּוֹלוֹגִית	folk psychology psychologie des peuples Völkerpsychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה שֶׁל הָעַמִּים
reaction, reponse réaction Reaktion	תְּגוּבָה	genetic psychology psychologie génétique Entwicklungspsychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה גֵנֵטִית
situation état de choses Tatbestand	מְצָב ; מְצַב־הָעֲנִינִים	groups psychology psychologie des groupes Gruppenpsychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה שֶׁל חֲבוּרוֹת
soul âme, esprit Seele	נְשָׁמָה	industrial psychology psychologie industrielle industrielle Psychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה לְתַעֲשִׂיהָ
tendency tendance, penchant Neigung, Anlage	נְטִיָּה	medical psychology psychologie médicale medizinische Psychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה רְפוּאִית
vocation profession Beruf	מְקַצְע	psychology of the individual psychologie individuelle Individualpsychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה שֶׁל הַיְּחִיד
avocation profession, accessoire Nebenberuf	מְקַצְע טָפֵל, מְקַצְע־לוֹאִי	psychology of work psychologie du travail Arbeitspsychologie	פְּסִיכוֹלוֹגְיָה שֶׁל עֲבוֹדָה